

รูปแบบการศึกษابุรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การโค้ช การสะท้อนคิดและการใช้พลังคำถาม วิทยาลัยพยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก

เพลินตา พรหมบัวศรี*
อรพิน สว่างวัฒนเศรษฐ์*
จิราภรณ์ อนุชา*
วิราวรรณ คล้ายหิรัญ*
บุญทิพย์ ลิขิตพงษ์วิทย์*
รัศมี ศรีนนท์*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการศึกษาบุรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การโค้ช การสะท้อนคิดและการใช้พลังคำถาม วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก และ 2) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการศึกษาบุรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การโค้ช การสะท้อนคิดและการใช้พลังคำถาม วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กลุ่มเป้าหมายเป็นวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข 3 วิทยาลัย ได้แก่ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ราชบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จักรีรัช และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ขอนแก่น ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยผสมผสานวิธีหลายระยะ ประกอบด้วย 5 ระยะ 14 ขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบถอดบทเรียน และแบบทดสอบ

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการศึกษาบุรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การโค้ช การสะท้อนคิดและการใช้พลังคำถาม วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยหลักการวัตถุประสงค์ กระบวนการ และปัจจัยสนับสนุน โดยขั้นตอนของรูปแบบมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การปรับกระบวนการทัศน์ เป็นการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้อาจารย์พยาบาลมีแนวความคิดใหม่ ขั้นที่ 2 นำสู่ปฏิบัติ เป็นการให้อาจารย์พยาบาลนำแนวคิดและหลักการไปบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนขั้นที่ 3 ถอดบทเรียน เป็นการให้อาจารย์พยาบาลถอดบทเรียนเพื่อนำไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในขั้นตอนเรียนรู้และพัฒนา ขั้นที่ 4 เรียนรู้และพัฒนา เป็นการจัดกิจกรรมให้อาจารย์พยาบาลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้กระบวนการสุนทรียสนทนา

คำสำคัญ : รูปแบบการศึกษาบุรณาการ; ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ; การโค้ช; การสะท้อนคิด; การใช้พลังคำถาม

The Integrated Education Model of Professional Learning Community, Coaching, Reflection and Power Question of the Nursing Colleges, Praboromarajchanok Institute

Plernta Prombuasri*

Orapin Swangwatanasade*

Chiraporn Anucha*

Wirawan Klayhiran*

Boontip Likitpongwit*

Rassamee Srinon*

Abstract

This research and development study was conducted to 1) develop the Integrated Education Model of Professional Learning Community, Coaching, Reflection and Power Question of the Nursing Colleges, Praboromrajchanok Institute and 2) study the effectiveness of the Integrated Education Model. The three targeted groups of the nursing colleges under Praboromrajchanok Institute including the Boromarajonani College of Nursing, Ratchaburi; Boromarajonani College of Nursing, Chakriraj; Boromarajonani College of Nursing, Khon Kaen were selected by purposive sampling. A mixed method with multi-phase research design composed of five states and fourteen steps was used. The instruments employed to collect data were an observation form, questionnaire, an after action review, and tests.

The results of the study indicated that the Integrated Education Model consisted of principles, objectives, processes and supporting facilities, which consisted of four stages; Stage 1: modification of paradigm which included activities to motivate nursing lecturers to gain a growth mindset; Stage 2: practice processes which supported nursing lecturers to integrate concepts and principles into instruction; Stage 3: an after action review, which motivated nursing lecturers to reflect on their actions in order to learn together for stage 4; Stage 4 learning and development which provided nursing lecturers to learn together through dialogues.

Keywords : integrated education model; professional learning community; coaching; reflection; power question.

* Boromarajonani College of Nursing, Ratchaburi, e-mail : plernta@hotmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 มุ่งพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพและเกิดการพัฒนายั่งยืน (Sustainable development)¹⁻² ซึ่งการจัดการศึกษาที่จะสามารถตอบสนองจุดมุ่งหมายดังกล่าวนี้ จำเป็นต้องเป็นการศึกษาที่บูรณาการ (Integrated Education) นวัตกรรมการเรียนรู้ต่างๆ อย่างเป็นองค์รวมและสอดคล้องกับสภาพบริบททางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม^{1-2,7} โดยเชื่อมโยงแนวคิดสำคัญของนวัตกรรมต่างๆ อย่างสมดุล อาทิ ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional learning community) การโค้ช (Coaching) การสะท้อนคิด (Reflection) และการใช้พลังคำถาม (Power questions)¹⁻⁴ แล้วนำมาสู่การจัดการศึกษาบูรณาการ โดยสังเคราะห์แนวคิดสำคัญต่างๆ เป็นนวัตกรรมการศึกษาบูรณาการที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายทางการศึกษา เน้นกระบวนการเรียนรู้ (Learning processes) การปฏิบัติจริง การใช้กระบวนการคิดไตร่ตรอง การสะท้อนคิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้² ผู้สอนทำหน้าที่เป็นโค้ช (Coaching) สร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ (Inspiration) การสะท้อนคิด (Reflection) การใช้พลังคำถาม (Power questions)⁶ ภายใต้บริบทของการเรียนรู้ร่วมกันในลักษณะชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional learning community) ที่มีการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง^{3,5}

วิทยาลัยพยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก มีการจัดการศึกษาให้นักศึกษาเป็นพยาบาลที่มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะจิตบริการด้วยหัวใจ ความเป็นมนุษย์เป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณภาพ สามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ในการทำงาน พัฒนาวิชาชีพพยาบาลได้อย่างยั่งยืน และการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจำเป็นต้องขับเคลื่อนโดยอาจารย์ที่มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่ตอบสนองการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ภายใต้รูปแบบการศึกษาบูรณาการแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิง

วิชาชีพ การโค้ช การสะท้อนคิด ตลอดจนการใช้พลังคำถามที่มีประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบและบูรณาการ (Integrated education model) ต่อยอดจากนวัตกรรมจัดการศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

จากการศึกษาผลการวิจัยที่ผ่านมา ยังไม่พบว่ามีรูปแบบการศึกษาบูรณาการแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การโค้ช การสะท้อนคิด และการใช้พลังคำถาม เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาจารย์พยาบาลที่จะตอบสนองบริบทการศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งหากมีองค์ความรู้และนวัตกรรมในส่วนนี้ย่อมทำให้การศึกษาของวิทยาลัย สามารถพัฒนานักศึกษาให้มีคุณภาพสอดคล้องกับบริบทของสังคมโลกในปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นการเติมเต็มองค์ความรู้และนวัตกรรมการจัดการศึกษาของสถาบันพระบรมราชชนก ในฐานะที่เป็นหน่วยงานระดับนโยบายอีกด้วย ด้วยเหตุนี้จึงได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนารูปแบบการศึกษาบูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การโค้ช การสะท้อนคิด และการใช้พลังคำถาม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการศึกษาบูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การสะท้อนคิดและการใช้พลังคำถาม วิทยาลัยพยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการศึกษาบูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การโค้ช การสะท้อนคิดและการใช้พลังคำถาม วิทยาลัยพยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

วิทยาลัยพยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก จำนวน 3 วิทยาลัย ได้แก่ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครขอนแก่น ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษากับอาจารย์พยาบาล มีดังนี้

1. ทักษะการเรียนรู้ร่วมกันแบบร่วมมือร่วมใจ
2. ทักษะการโค้ช
3. ทักษะการสะท้อนคิด
4. ทักษะการใช้พลังคำถาม

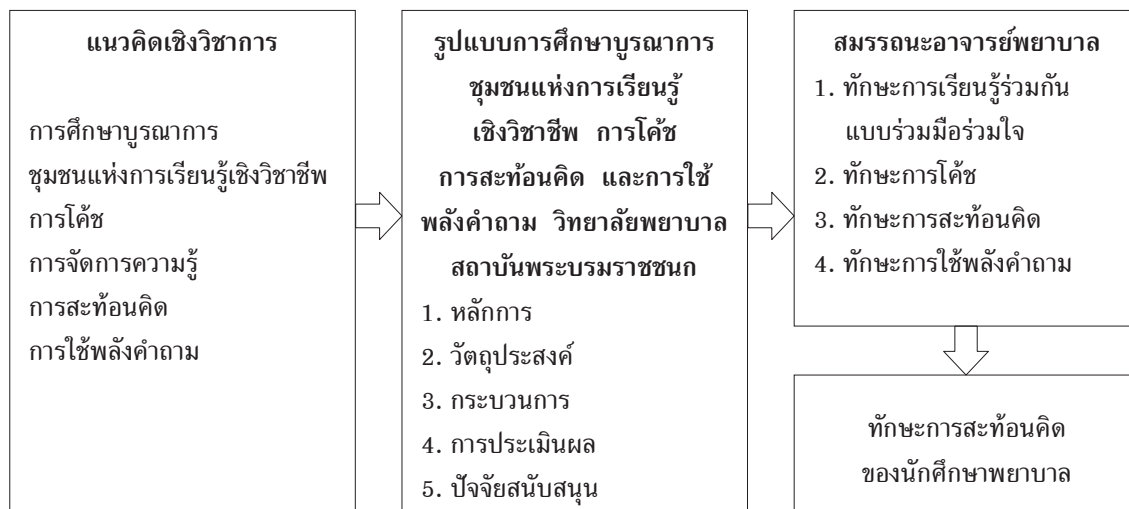
ตัวแปรที่ศึกษากับนักศึกษาพยาบาล คือ ทักษะการสะท้อนคิด

ระยะเวลาการดำเนินการวิจัย

เมษายน พ.ศ. 2557 – มีนาคม 2560

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการศึกษาดูงานการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การโค้ช การสะท้อนคิดและการใช้พลังคำถาม วิทยาลัยพยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการศึกษาดูงานการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การจัดการความรู้ การโค้ช การสะท้อนคิด การใช้พลังคำถามมาใช้ในการพัฒนาแบบในครั้งนี้ โดยมุ่งหวังว่าผลจากการใช้รูปแบบดังกล่าว จะพัฒนาสมรรถนะของอาจารย์พยาบาลที่สอดคล้องกับบริบทการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ร่วมกันแบบร่วมมือร่วมใจ ทักษะการโค้ช ทักษะการสะท้อนคิด และทักษะการใช้พลังคำถาม รวมทั้งทักษะการสะท้อนคิดของนักศึกษาพยาบาล แสดงได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

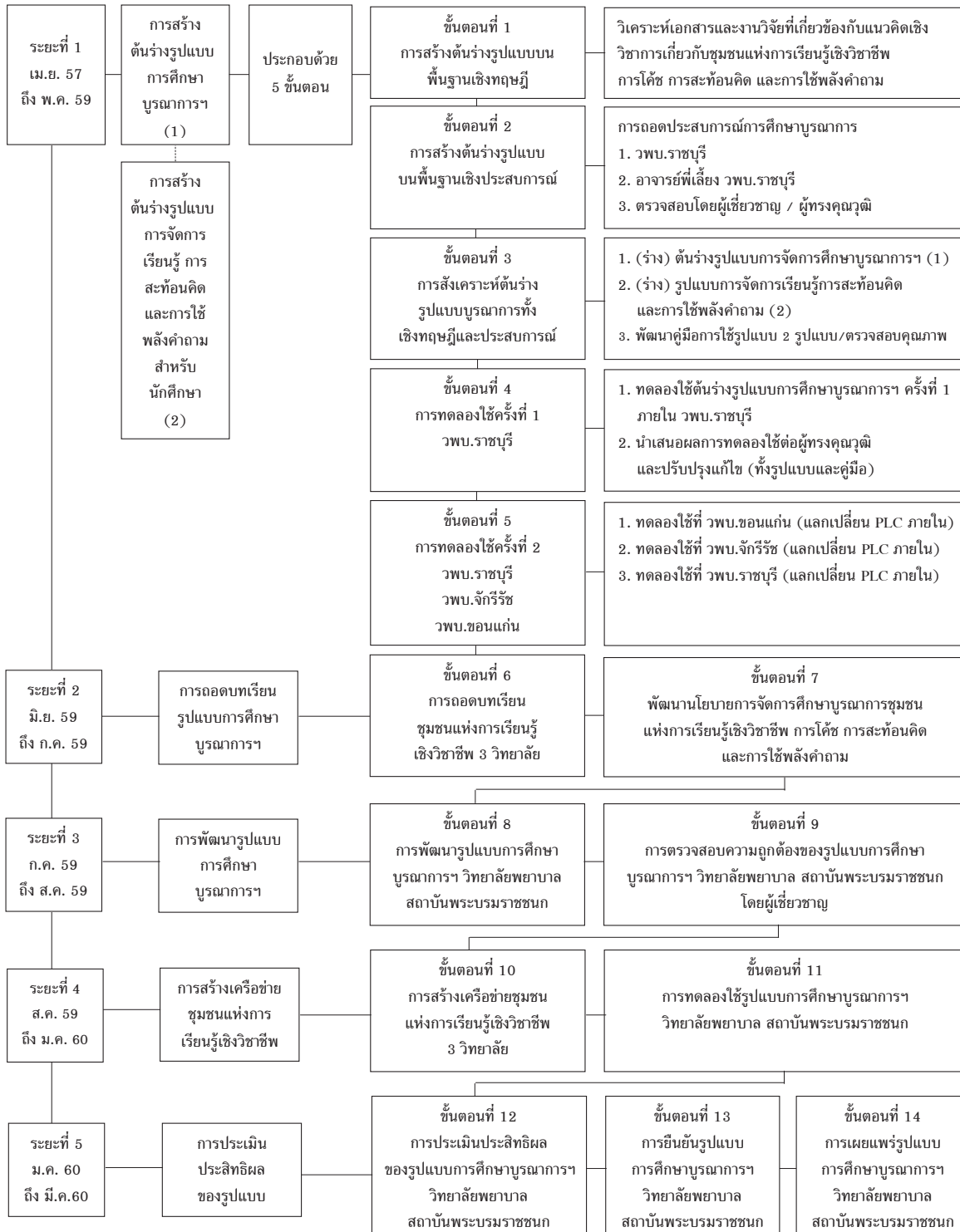

แผนภาพ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 5 ระยะ 14 ขั้นตอน ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพ 2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการศึกษาบูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การโค้ช การสะท้อนคิด และการใช้พลังคำถาม วิทยาลัยพยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก ปรากฏผลดังนี้

แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบ

รูปแบบการศึกษาบูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การโค้ช การสะท้อนคิด และการใช้พลังคำถาม วิทยาลัยพยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก ได้รับการพัฒนามาจากรากฐานแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาแบบบูรณาการที่เชื่อมโยงแนวคิดต่างๆ มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทวิทยาลัยพยาบาลต่างๆ ได้แก่ 1) แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional learning community) ที่เน้นการแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้และประสบการณ์ที่มาจากการปฏิบัติ หรือเรียกอีกอย่างว่า “ปัญญาปฏิบัติ” เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ และนวัตกรรมการศึกษาบูรณาการ 2) แนวคิดการโค้ช (Coaching) ที่เน้นการพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ พึ่งพาตนเองทางวิชาการได้ มีกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการคิด 3) แนวคิดการใช้พลังคำถาม (Power questions) ที่เน้นการใช้คำถามกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดสร้างสรรค์ที่เป็นรากฐานของการสร้างสรรค์นวัตกรรมซึ่งเป็นจุดเน้นของการพัฒนาการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และ 4) แนวคิดการสะท้อนคิด (Reflection) ที่เน้นการทบทวนไตร่ตรอง ความรู้สึก กระบวนการคิด และประสบการณ์จากการปฏิบัติ

หลักการของรูปแบบ

1. มุ่งเน้นการบูรณาการแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ การโค้ช การใช้พลังคำถาม และการสะท้อนคิดในการพัฒนาสมรรถนะอาจารย์พยาบาล

2. ยึดหลักการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม การปรับให้เหมาะสมกับภูมิสังคม การสะท้อนคิดอย่างสร้างสรรค์ และการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ด้านการโค้ช การสะท้อนคิด การใช้พลังคำถาม และการเรียนรู้เป็นทีม

ในลักษณะชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ

ขั้นตอนการดำเนินการของรูปแบบ

ขั้นที่ 1 การปรับกระบวนการทัศน์ เป็นการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้อาจารย์พยาบาล มีแนวความคิดใหม่ (Growth mindset) เกี่ยวกับสมรรถนะอาจารย์พยาบาล ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ได้แก่ การโค้ช การสะท้อนคิด การใช้พลังคำถาม การเรียนรู้เป็นทีมในลักษณะชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และคุณภาพของนักศึกษา

ขั้นที่ 2 นำสู่ปฏิบัติ เป็นการเปิดพื้นที่ให้อาจารย์พยาบาลนำแนวคิดการโค้ช การสะท้อนคิด การใช้พลังคำถาม และการเรียนรู้เป็นทีมในลักษณะชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพไปบูรณาการและใช้ในการจัดการเรียนการสอนทั้งรายวิชาภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ รวมทั้งกิจกรรมนักศึกษาให้เหมาะสมกับบริบท

ขั้นที่ 3 ถอดบทเรียน เป็นการจัดกิจกรรมให้อาจารย์พยาบาลได้ถอดบทเรียนเกี่ยวกับการนำแนวคิดการโค้ช การสะท้อนคิด การใช้พลังคำถาม และชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพตามแนวทางการสะท้อนคิดตนเอง (Self-reflection) เพื่อนำไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในขั้นตอนเรียนรู้และพัฒนา

ขั้นที่ 4 เรียนรู้และพัฒนา เป็นการจัดกิจกรรมให้อาจารย์พยาบาลนำบทเรียนที่ได้รับมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้กระบวนการสุนทรียสนทนา การฟังอย่างลึกซึ้ง การคิดใคร่ครวญ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีความเป็นกัลยาณมิตร ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ และสร้างพันธสัญญาในการเรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะการโค้ช การสะท้อนคิด การใช้พลังคำถาม และชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และคุณภาพนักศึกษาอย่างต่อเนื่องต่อไป

การประเมินผลของรูปแบบ

การประเมินผลของรูปแบบการศึกษาบูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การโค้ช การสะท้อนคิด และการใช้พลังคำถาม วิทยาลัยพยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก มีแนวทางดังนี้

1. ประเมินสมรรถนะอาจารย์พยาบาล

ด้านการโค้ช การสะท้อนคิด การใช้พลังคำถาม การเรียนรู้เป็นทีมในลักษณะชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ โดยใช้พลังคำถามและการถอดบทเรียน บนพื้นฐานแนวคิดหลักการของการประเมินที่เสริมพลังตามสภาพจริง

2. ให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์เพื่อการเสริมสร้างสมรรถนะอาจารย์พยาบาล ด้านการโค้ช การสะท้อนคิด การใช้พลังคำถาม และการเรียนรู้เป็นทีมในลักษณะชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ

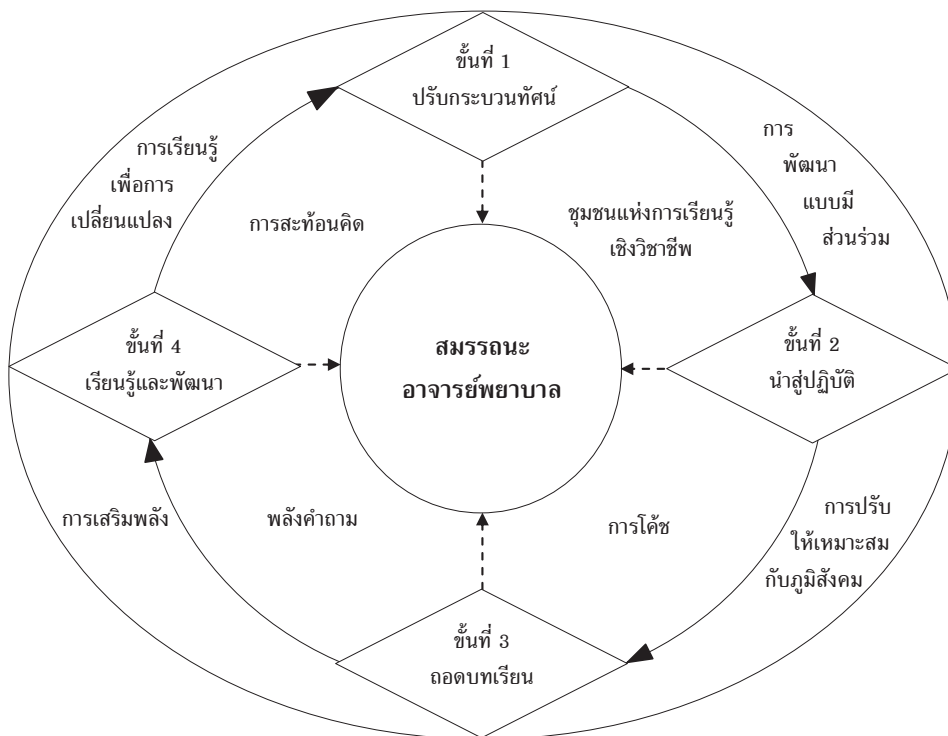
ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จ

1. บทบาทการโค้ชของผู้บริหารในลักษณะการโค้ชโดยผู้บริหาร (Administrator coaching) ที่ใช้กระบวนการสร้างแรงจูงใจภายใน การใช้พลังคำถาม การสะท้อนคิด การเรียนรู้ร่วมกัน ในแนวราบ และการเคารพศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

2. บทบาทการโค้ชโดยเพื่อนร่วมงานในลักษณะการโค้ชโดยเพื่อนร่วมงาน (Peer coaching) ที่แลกเปลี่ยนความคิด ความรู้ และประสบการณ์ร่วมกันด้วยความเป็นกัลยาณมิตร

3. บทบาทการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ ในลักษณะการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert coaching) ที่ให้แนวคิดใหม่ตลอดจนหลักการคิดหรือวิธีการคิดที่เหมาะสมกับสถานการณ์การโค้ช การสะท้อนคิด การใช้พลังคำถาม และการเรียนรู้เป็นทีมแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ตลอดจนการแบ่งปันประสบการณ์ที่หลากหลายต่ออาจารย์พยาบาล เพื่อการพัฒนาระบบการทางความคิด

จากการดำเนินการพัฒนารูปแบบการศึกษาดูงาน การชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การโค้ช การสะท้อนคิด และการใช้พลังคำถาม วิทยาลัยพยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก ในขั้นตอนที่ 8 และการตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบในขั้นตอนที่ 9 ทำให้ได้รูปแบบการศึกษาดูงานการที่นำไปทดลองใช้ ในเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ 3 วิทยาลัย (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีรัช และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น) ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพ 3 รูปแบบการศึกษาดูงานการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การโค้ช การสะท้อนคิด และการใช้พลังคำถาม วิทยาลัยพยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการศึกษา
บูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การโค้ช การ
สะท้อนคิดและการใช้พลังคำถาม วิทยาลัยพยาบาล
สถาบันพระบรมราชชนก ปรากฏผลตามเกณฑ์
ประสิทธิผลที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ร่วมกัน
แบบร่วมมือร่วมใจของอาจารย์พยาบาลก่อนและหลัง
การใช้รูปแบบ พบว่า หลังการทดลองใช้รูปแบบ อาจารย์
มีทักษะการเรียนรู้ร่วมกันแบบร่วมมือร่วมใจสูงกว่าก่อน
การใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการโค้ชของ
อาจารย์พยาบาลก่อนและหลังการใช้รูปแบบพบว่า หลัง
การทดลองใช้รูปแบบ อาจารย์มีทักษะการโค้ชสูงกว่า
ก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการสะท้อนคิด
ของอาจารย์พยาบาลก่อนและหลังการใช้รูปแบบ พบว่า
หลังการทดลองใช้รูปแบบ อาจารย์มีทักษะการสะท้อน
คิดสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05

2.4 ผลการเปรียบเทียบทักษะการใช้พลัง
คำถามของอาจารย์พยาบาลก่อนและหลังการใช้รูปแบบ
พบว่า หลังการทดลองใช้รูปแบบ อาจารย์มีทักษะการใช้
พลังคำถาม สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05

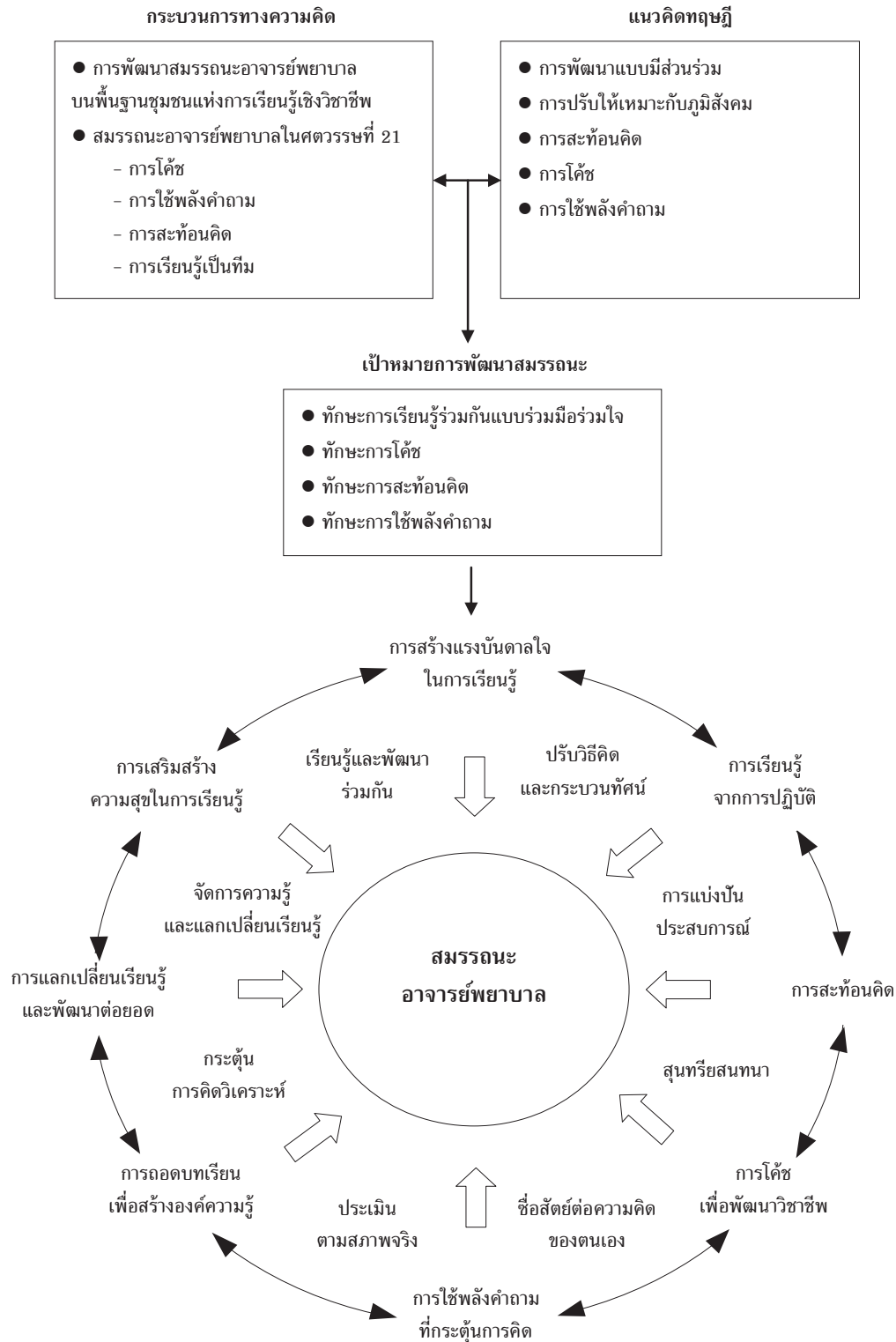
2.5 ผลการเปรียบเทียบทักษะการสะท้อนคิด
เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของนักศึกษาพยาบาล
ก่อนและหลังการใช้รูปแบบ พบว่า หลังการทดลองใช้
รูปแบบ นักศึกษาพยาบาลมีทักษะการสะท้อนคิดเพื่อ
การเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.6 ผลการตรวจสอบยืนยันรูปแบบการ
ศึกษาบูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การโค้ช
การสะท้อนคิดและการใช้พลังคำถาม วิทยาลัยพยาบาล
สถาบันพระบรมราชชนก พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด

2.7 ผลการประเมินคุณค่าเชิงวิชาการและ
วิชาชีพ พบว่า รูปแบบการศึกษาดูแบบบูรณาการชุมชนแห่ง
การเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การโค้ช การสะท้อนคิดและการใช้พลัง
คำถาม วิทยาลัยพยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก มี
คุณค่าเชิงวิชาการและวิชาชีพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.8 ผลการประเมินคุณค่าด้านการนำไป
ประยุกต์ใช้ พบว่า รูปแบบการศึกษาดูแบบบูรณาการชุมชน
แห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การโค้ช การสะท้อนคิดและ
การใช้พลังคำถาม วิทยาลัยพยาบาล สถาบันพระบรม
ราชชนก มีคุณค่าเชิงวิชาการนำไปประยุกต์ใช้ในภาพ
รวมอยู่ในระดับมากที่สุด

จากผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบตามเกณฑ์
ประสิทธิผลที่กำหนดไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า รูปแบบการ
ศึกษาบูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การโค้ช
การสะท้อนคิด และการใช้พลังคำถาม วิทยาลัยพยาบาล
สถาบันพระบรมราชชนก มีประสิทธิผลตามเกณฑ์ที่
กำหนดไว้ทุกข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาถอดบทเรียนเป็น
รูปแบบเชิงนโยบายการศึกษาดูแบบบูรณาการชุมชนแห่ง
การเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การโค้ชการสะท้อนคิดและการใช้
พลังคำถาม วิทยาลัยพยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก
ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพ 4 รูปแบบเชิงนโยบายการศึกษามูลนิธิชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การโค้ชการสะท้อนคิดและการใช้พลังคำถาม วิทยาลัยพยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่พบว่ารูปแบบการศึกษาบูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การโค้ช การสะท้อนคิด และการใช้พลังคำถาม วิทยาลัยพยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก มีประสิทธิผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เนื่องมาจากการนำแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การโค้ช การใช้พลังคำถาม และการสะท้อนคิด ภายใต้ระบบครอบครัวเสมือน มาใช้เป็นรากฐานของการพัฒนารูปแบบ ซึ่งทำให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะเด่นคือ เป็นรูปแบบที่เปิดพื้นที่ให้สมาชิกชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา และชุมชน ได้ใช้ศักยภาพในการเรียนรู้ของตนเองโดยมีโค้ชคอยให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนหลายระดับ ประกอบด้วย โค้ชผู้เชี่ยวชาญ (Expert coach) โค้ชโดยผู้บริหาร (Administrator coach) โค้ชโดยเพื่อนร่วมงาน (Peer coach) และการโค้ชตนเอง (Self-coach) ที่โค้ชใช้พลังคำถามและการสะท้อนคิดเป็นเครื่องมือสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ ดังผลการวิจัยของมกราพันธุ์ จูฑะรสก และคณะ⁸ ที่พบว่าการจัดการศึกษาแบบบูรณาการของวิทยาลัย สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก การพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับนวัตกรรมระบบครอบครัวเสมือน ทำให้การจัดการศึกษาแบบบูรณาการมีประสิทธิผลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งผลการวิจัยของสมควร หาญพัฒนชัยกุล และคณะ⁹ ที่ได้ทำการวิจัยการพัฒนาชุมชนสุขภาวะโดยใช้ระบบครอบครัวเสมือน (หนึ่งวิทยาลัย หนึ่งชุมชน) แล้วพบว่า ระบบครอบครัวเสมือนเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาชุมชนสุขภาวะ

นอกจากนี้ยังได้นำแนวคิดของการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม การปรับให้เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคม การเสริมพลัง และการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ทำให้กระบวนการขับเคลื่อนรูปแบบมีความยืดหยุ่นสูงที่สามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบทของการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และกิจการนักศึกษา ซึ่งเป็นจุดแข็งของรูปแบบอีกประการหนึ่งในเรื่องของความยืดหยุ่น ซึ่ง

ความยืดหยุ่นนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้รูปแบบเป็นที่ยอมรับได้ทั้งในเชิงวิชาการและความสามารถในการนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวาง ดังผลการวิจัยของ ลิลลี่ ศิริพร และคณะ¹⁰ ที่ได้พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ และจิตบริการด้วยหัวใจ ความเป็นมนุษย์ในสังคมพหุวัฒนธรรม ที่พบว่าการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยทำให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ขยายผลในวิทยาลัยพยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก ได้อย่างแพร่หลาย ตลอดจนผลการวิจัยของมกราพันธุ์ จูฑะรสกและคณะ¹¹ ที่ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม การคิดอย่างเป็นระบบ และจิตบริการด้วยหัวใจ ความเป็นมนุษย์ในการพัฒนารูปแบบการศึกษาบูรณาการในวิทยาลัยพยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก

ในส่วนของขั้นตอนของรูปแบบ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การปรับกระบวนการทัศน์ ขั้นที่ 2 นำสู่ปฏิบัติ ขั้นที่ 3 ถอดบทเรียน และขั้นที่ 4 เรียนรู้และพัฒนา เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดอีกประการหนึ่งที่ทำให้รูปแบบมีประสิทธิผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ อาจารย์มีสมรรถนะต่างๆ และนักศึกษา มีความสามารถในการสะท้อนคิด โดยที่ในขั้นที่ 1 มุ่งเน้นที่การปรับกระบวนการทัศน์ ด้วยเหตุผลที่ว่าเมื่อคนเรามีแนวคิดใหม่ (Growth mindset) แล้ว ย่อมทำให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามมา ซึ่งจุดเน้นของการปรับกระบวนการทัศน์ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การทำให้อาจารย์เห็นว่ากระบวนการเรียนรู้ที่อยู่กับปัจจุบัน (Here and now) มีสติ ใช้กระบวนการคิดไตร่ตรอง และคิดอย่างเป็นระบบ เปิดพื้นที่ให้นักศึกษาได้ใช้กระบวนการเรียนรู้และกระบวนการคิดของเขา เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ใช้ศักยภาพในการเรียนรู้สูงสุด ผู้สอนใช้พลังคำถามและการสะท้อนคิดเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการจัดกระบวนการเรียนรู้ และใช้การประเมินที่เสริมพลังตามสภาพจริง ที่มุ่งเน้นการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนา นักศึกษาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ส่วนในขั้นที่ 2 มุ่งเน้นการนำความรู้ไปปฏิบัติจริง ในบริบทของการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และกิจการพัฒนานักศึกษา ซึ่งในขั้นตอนนี้ ได้ช่วยทำให้กระบวนการเรียนรู้ของอาจารย์มีความ ชัดเจนและแม่นยำมากยิ่งขึ้น เพราะเป็นการเรียนรู้ที่ได้ มาจากการปฏิบัติในสถานการณ์จริง เกิดเป็นความรู้ที่ มาจากการปฏิบัติ เป็นประสบการณ์ตรง หรือเรียกอีกอย่าง ว่า “ปัญญาปฏิบัติ” ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ลึกซึ้ง (Deep knowledge) และสามารถนำไปขยายผลต่อไปได้ ดังที่ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต)¹² ได้กล่าวไว้ นอกจากนี้การเปิดโอกาสให้ความรู้ไปปฏิบัติจริงยัง ทำให้อาจารย์ได้ใช้กระบวนการคิด ออกแบบการเรียนรู้ การวางแผน การแก้ปัญหา และการสร้างสรรค์นวัตกรรม การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติและความต้องการ ของผู้เรียนตลอดจนชุมชน

สำหรับขั้นที่ 3 การถอดบทเรียน เป็นขั้นตอนที่ สำคัญอีกประการหนึ่งที่ช่วยทำให้อาจารย์มีสมรรถนะ ต่างๆ เนื่องจากการถอดบทเรียนเป็นการทบทวนตรวจสอบและลงสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการลงมือปฏิบัติจริงของตนเอง โดยใช้กระบวนการสะท้อนคิด (Reflective thinking) และสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ ซึ่งทำให้อาจารย์มองเห็นจุดแข็งและจุดที่ต้องพัฒนาสมรรถนะ ต่างๆ จนสามารถกำหนดเป้าหมายการปรับปรุงและพัฒนาตนเองต่อไปได้ด้วยตนเอง โดยที่การถอดบทเรียน นั้นนับว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative learning) ที่มาจากมิติด้านใน (Inner) ของแต่ละคน ซึ่งเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงจากด้านใน ย่อมเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีพลังและคงทน มีผลต่อการปรับปรุงและพัฒนาในระยะยาวอย่างมีความยั่งยืน

ส่วนในขั้นที่ 4 เรียนรู้และพัฒนา ได้เน้นไปที่ การเปิดพื้นที่ให้อาจารย์เรียนรู้ประสบการณ์ที่ผ่านมาและ พัฒนาให้ดียิ่งขึ้น นับว่าในขั้นที่ 4 นี้ เป็นการเปิดโอกาสให้อาจารย์แต่ละคนได้พัฒนาสมรรถนะของตนเองใน ด้านต่างๆ ตามความต้องการโดยมีโค้ชในลักษณะต่างๆ ให้การส่งเสริมและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง โดยที่ในขั้นที่ 4 นี้ นับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนรูปแบบการ

ศึกษาบูรณาการฯ ให้ประสบความสำเร็จ เพราะอาจารย์ แต่ละคนล้วนมีบริบทที่แตกต่างกัน ทั้งสไตล์การทำงาน สไตล์การเรียนรู้ การกิจในการสอน ธรรมชาติวิชา รวมทั้งวัฒนธรรมการทำงานที่แตกต่างกัน จนไม่สามารถจัด สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในลักษณะที่เป็นรูปแบบตายตัว (Pattern) ได้ ในทางตรงกันข้ามจะต้องมีความ หลากหลายและตอบสนองความต้องการ ความพร้อม ความสนใจในการพัฒนาตนเองของแต่ละคน โดยมีโค้ช ผู้เชี่ยวชาญ (Expert coach) โค้ชผู้บริหาร (Administrator coach) โค้ชโดยเพื่อนร่วมงาน (Peer coach) ที่ให้การ ส่งเสริม สนับสนุน ชี้แนะแนวทาง การพัฒนาสมรรถนะ ด้านต่างๆ รวมทั้งการโค้ชตนเอง (Self-coach) ที่ทำให้ มีวินัยในการเรียนรู้ (Self-discipline) การกำกับตนเอง (Self-regulation) และการควบคุมตนเอง (Self-control) จนทำให้มีความก้าวหน้าในสมรรถนะด้านต่างๆ อย่าง ต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สถาบันพระบรมราชชนก ควรมีนโยบาย สนับสนุนและส่งเสริมการใช้รูปแบบการศึกษาคณาจารย์ ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การโค้ช การสะท้อนคิด และการใช้พลังคำถาม วิทยาลัยพยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก

2. วิทยาลัยพยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก ควร นำรูปแบบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ โดยปรับให้ สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละ วิทยาลัย เพื่อพัฒนาอาจารย์ให้มีสมรรถนะในการโค้ช การสะท้อนคิด และการใช้พลังคำถาม ที่ส่งผลต่อ นักศึกษาให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 และอัตลักษณ์จิต บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรศึกษาและทำความเข้าใจแนวคิด หลักการ และขั้นตอนของรูปแบบอย่างละเอียด ก่อนเริ่มดำเนินการใช้รูปแบบ เมื่อมีความเข้าใจอย่างแท้จริงแล้วจะ

สามารถขับเคลื่อนรูปแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับบริบทของวิทยาลัย

2. ควรจัดให้มีชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่ประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์ที่มาจากวิทยาลัยพยาบาลต่างๆ เพื่อเรียนรู้และพัฒนาการศึกษาร่วมกัน และให้ความสำคัญกับการสะท้อนคิดและการถอดบทเรียน ภายใต้การโค้ชในลักษณะต่างๆ

3. ควรจัดให้มีระบบการโค้ชในการใช้รูปแบบที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์กร ที่ประกอบด้วย การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert coach) การโค้ชโดยผู้บริหาร (Administrator coach) การโค้ชโดยเพื่อนร่วมงาน (Peer coach) และการโค้ชตนเอง (Self-coach)

4. การดำเนินการใช้รูปแบบจำเป็นต้องมีการวางแผนในระยะยาว มีการคัดเลือกโค้ชผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ เป็นที่ยอมรับและศรัทธา เพื่อให้พื้นที่ของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ สามารถเรียนรู้ร่วมกับโค้ชผู้เชี่ยวชาญได้อย่างราบรื่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยขยายผลรูปแบบในวิทยาลัยพยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก แห่งอื่นๆ โดยปรับประยุกต์รูปแบบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ซึ่งเป็นรูปแบบที่ไม่ยึดติดเนื้อหา (Content free) ให้สอดคล้องกับแต่ละวิทยาลัย

2. ควรทำการวิจัยนำรูปแบบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้พัฒนาสมรรถนะด้านอื่นๆ ของอาจารย์พยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก ที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการสร้างสรรค์นวัตกรรม

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รศ.ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ ดร.มกราพันธุ์ จูฑะรสก และ ผศ.ดร.มารุต พัฒนา ที่กรุณาเป็นที่ปรึกษางานวิจัยเรื่องนี้และเป็นวิทยากรในการอบรมอาจารย์พร้อมทั้งบทบาท ผู้เชี่ยวชาญ ช่วยให้อาจารย์พยาบาลโดยเฉพาะแกนนำครูกัลยาณมิตร(PLC)

สามารถพัฒนาสมรรถนะการเป็นครูโค้ชใช้กระบวนการสะท้อนคิดและพลังคำถามตามรูปแบบที่พัฒนาจากการเรียนรู้และปฏิบัติ ขอขอบพระคุณ ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน รศ.ดร.สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ นพ.สมควร หาญพัฒนชัยกุล ดร.ลิลลี่ ศิริพร ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการวิพากษ์รูปแบบ ขอขอบคุณผู้อำนวยการ และแกนนำครูกัลยาณมิตรวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีนธ์ รวมทั้งครูกัลยาณมิตร วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี ที่ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกระบวนการวิจัย และขอขอบคุณนักศึกษาพยาบาลทั้งสามวิทยาลัยที่ให้ความร่วมมือในกระบวนการเรียนรู้ด้วยดีและเป็นผู้ผลักดันให้ครูกัลยาณมิตรเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาเพื่อศิษย์

References

1. UNESCO. UNESCO education strategy 2014 –2021. Paris: the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization; 2014.
2. Cynthia Luna Scott. The future of learning 3: what kind of pedagogies for the 21st century? UNESCO Education Research and Foresight. Paris: [ERF Working Papers Series, No.15]. 2015.
3. DeMonte J. High-quality professional development for teachers : supporting teacher training to improve student learning. Washington D.C. Center for American Progress. 2015.
4. Marzano RJ, Simms J. Coaching classroom instruction: the classroom strategies series. Bloomington: Marzano Research Laboratory; 2012.
5. Thompson SC, Gregg L, Niska JM. Professional learning communities, leadership, and student learning. Research in Middle Level Education. 2004.
6. Sobel A, Panas J. Power questions : build

- relationships, win new business, and influence others. New York: John Wiley & Sons; 2012.
7. Saavedra A, Rosefsky, Opfer V, Darleen. Teaching and learning 21st century skills: lessons from the learning science. California: RAND; 2012.
 8. Jutarosaga M, Panomrit S, Siriporn L, Amornrojanavaravutti W, Sayawat T, Thamhiweth N. Integrated education management in nursing colleges under the Praboromarajchanok Institute: systems thinking development for innovative system of simulated family. *Journal of Nurses Association of Thailand, North-Eastern Division* 2012; 30(3):153-62.
 9. Hanpattanachaikul S, Jutarosaga M, Siliporn L, et al. The development of well-being under the innovation of simulated family system (One College One Community). *Nursing Journal of the Ministry of Public Health* 2014; 24(1): 67-79.
 10. Siriporn L, Jutarosaga M, Charoensuk S, Nopaphanlop F, Santwanpas N. Integrated education model of systems thinking and humanized health care within multi-cultural society, Praboromarajchanok Institute. *Journal of Nursing and Education* 2014; 7(1): 39-54.
 11. Jutarosaga M, Siriporn L, Jutarosaga A. The developmental pathway of integrated education system in Thai nursing colleges under the Praboromarajchanok Institute for humanized health care. *Proceeding of Prince Mahidol Award Conference*; 27-31 Jan 2014; Pattaya, Thailand.
 12. Bhikku Puyutto PA. *Buddha-Dharma* (Extended Edition). Bangkok: Phali - Dharma; 2012.